

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 61/20

Møtedato: 28.05.2020

Dato: 28.05.04.2020

Arkivsaksnr: 2017/2418

Status for arbeidet med Handlingsplan for samarbeid med Kina

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 27/18 [Handlingsplan for universitetets satsing på samarbeid med Kina](#)
- Styresak 10/17 [Opprettelse av China Law Centre](#)

Saken gjelder:

Universitetsstyret blir i denne saken orientert om status for oppfølging av Handlingsplan for Kina. Handlingsplanen skal bidra til økt kinakunnskap og kinasamarbeid i fagmiljøene gjennom å legge forholdene godt til rette for at etablert samarbeid kan videreutvikles og utvides, stimulere til ny aktivitet og økt samarbeid.

Økt samarbeid med institusjoner i Kina skal bidra til å styrke UiB på forskning, undervisning, innovasjon og formidling av høy kvalitet og målet er at UiB skal være 1) ledende i Norge på forskningssamarbeid med Kina, 2) ha et ledende utdannings- og utvekslingstilbud med Kina, 3) være en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina og 4) bidra til kunnskapsbasert samfunnsutvikling, god formidling og dialog om Kina.

UiB har utviklet stor bredde i partnerskap med kinesiske institusjoner i perioden siden handlingsplanen ble vedtatt, og samarbeidet omfatter publiseringsaktivitet, der enkelte fakultet (HF, PSYK) har en økning i antall sampublikasjoner, en markert økning av nye samarbeidsavtaler om forskning med viktige toppuniversiteter i Kina og flere nye utvekslingsavtaler for studenter. For å sikre en god faglig forankring skal arbeidet med Handlingsplanen for Kinasamarbeidet drøftes og informeres om i både Utdanningsutvalget og i Forskningsutvalget. I arbeidet med å utarbeide en status til styret om oppfølgingen av handlingsplanen har samtlige fakulteter bidratt med innspill om erfaringer, forventinger og behov i det videre arbeidet med handlingsplanen for Kina. I tillegg er saken behandlet i FU 6. mai. (FU-sak 13/20) og i UU på møte 5 mai (UU-sak 18/20), og innspill er innarbeidet i saksfremstillingen.

Fakultetene har ulikt engasjement og aktiviteter knyttet til Kina, og det har både vært pekt på at det er gjort et godt arbeid for å styrke samarbeidet, men også et ønske om flere dedikerte ressurser, bedre koordinering og langsiktig forutsigbarhet i UiB sin satsing på Kina.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

07.05.2020/Bjørn Einar Aas/Benedicte Løseth (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksfremstilling
2. Samarbeid med kinesiske institusjoner - kontekst og refleksjoner

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
61/20

Møtedato:
28.05.2020

Arkivsaksnr:
2017/2418

Status for arbeidet med Handlingsplan for samarbeid med Kina

Innledning

I møte 23. januar 2017 ble universitetsstyret forelagt en sak om Universitetets satsing på Kina (sak 9/2017). Saken inneholdt blant annet en kartlegging av UiBs faglige aktiviteter knyttet til Kina og konkrete forslag til tiltak for en fremtidig Kinastrategi. Planen ble behandlet og vedtatt i universitetsstyret i sak 27/18, i møte 12. april 2018. I styrets behandling ble det blant annet langt vekt på at all faglig aktivitet ved UiB har sitt utspring i fagmiljøene, inkludert nåværende og fremtidig aktivitet knyttet til samarbeid med institusjoner i Kina.

Siden planen ble vedtatt har det vært god aktivitet knyttet til UiBs satsing på samarbeid med FoU-institusjoner i Kina. Fagmiljøer ved UiB har deltatt på ulike faglige reiser til Kina, og flere delegasjoner fra kinesiske institusjoner har besøkt UiB. Ved inngangen til 2020 står UiB halvveis i handlingsplanens virkeperiode og i denne saken får universitetsstyret en oppdatering og status på det arbeidet som har blitt iverksatt og gjennomført ved UiB. I brev av 7.12, 2019, ble det bedt om en kort tilbakemelding fra faglige- og administrative enheter som er, direkte eller indirekte, involvert i arbeidet med å nå mål og delmål i handlingsplanen. Dette gjaldt særlige følgende forhold:

- status for enhetens aktiviteter knyttet til samarbeid med Kina
- nye initiativ vedr. samarbeid med Kina siden 2018
- utvidelse av eksisterende (pre- 2018) samarbeid og/eller store initiativ
- egne planer for satsinger i den resterende perioden av handlingsplanen (2020-2022)
- summarisk vurdering av planens virkeområde og effekt.

Fakultetene tilbakemeldinger viser at UiB samarbeider med en rekke kinesiske institusjoner på studentutveksling, forskningsprosjekter, sampublikasjoner, gjesteopphold og samarbeidsinitiativ.

Status for samarbeidet med Kina

Stor bredde

UiB har utviklet stor bredde i partnerskap med kinesiske institusjoner i perioden siden handlingsplanen ble vedtatt, og samarbeidet omfatter publiseringsaktivitet, der enkelte fakultet (HF, PSYK) har en økning i antall sampublikasjoner, en markert økning av nye samarbeidsavtaler om forskning med viktige toppuniversiteter i Kina og flere nye utvekslingsavtaler for studenter. For å sikre tettere faglig forankring i det videre arbeidet skal Kinasamarbeidet være jevnlig tema i både Utdanningsutvalget og i Forskningsutvalget.

Forskning

Fakultetene har god faglig bredde i samarbeidet med Kina og de ser aktivitet i form av bl.a. eksternfinansierte prosjekt, sampublikasjoner, gjesteopphold, og nye

samarbeidsinitiativ/MoUer. Det blir imidlertid påpekt at det tar lang tid å bygge opp samarbeid om forskning.

UiB har lyktes med å stimulere til eksternfinansiering av forskningsprosjekter med kinesiske partnere ved å avsette egne såkornsmidler, slik det er nedfelt i planen. Høsten 2019 ble det tildelt nærmere NOK 600 000,- til nye prosjekter. I løpet av våren/sommeren 2020 blir det opprettet professor II-stillinger som skal styrke samarbeid med kinesiske institusjoner.

UiB har lyktes særlig godt med å etablere samarbeid innenfor marine fag, som er et av UiBs hovedsatsingsområder.

Sars Fang

Sars-Fang Senteret er et nytt institutt ved Ocean University of China, i Qingdao. Senteret er et resultat av en samarbeidsavtale med UiB, der UiB vil bidra både vitenskapelig og finansielt i etableringsfasen til senteret. Senteret driver ledende forskning innen evolusjon- og utviklingsbiologi og vil fokusere på prosessene i det marine livet og ved hjelp av avansert molekylær- og cellebiologi.

Marine universitetskonsortium

UiB har ledet etableringen av et Norsk Marin Universitetskonsortium og sekretariatet er lagt til UiB. UiB har inngått et Memorandum of Understanding med Ocean University of China om å gå sammen om å etablere et lignende konsortium i Kina med sikte på styrking av samarbeid om utveksling på en rekke sentrale marine forskningsfelt.

Tre-polsamarbeidet

Forskningsinteressene i dette samarbeidet er knyttet til klimaendringer, økosystemets respons og samfunnsmessige endringer i klodens tre pol-regioner, Nordpolen, Sørpolen og Tibet-plataet, for å utvikle en forståelse av regional og globale endring for å legge grunnlaget for bærekraft og utvikling. Samarbeidet har et potensial for å involvere flere partnere både på norsk og kinesiske side. En felles workshop ble avholdt i Bergen i oktober 2019. Tre-pol samarbeidet har blant sine mål å etablere et forskningssenter i Bergen med en avdeling ved the Institute of Tibetan Plateau Research i Beijing ved Det kinesiske vitenskapsakademi. Sentralt i samarbeidet er institutt for geofysikk ved Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet.

Utdanning

Alle fakultet ved UiB, unntatt KMD, har ordinær studentutveksling med Kina. Siden 2017 har UiB hatt en økning i antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina.

Det er tatt initiativ til etablering av utdannings- og forskningssamarbeid med flere universiteter med fagprofiler som passer UiB, som kommer høyt på internasjonale rangeringer, og har emnetilbud på engelsk og derfor vurderes til å ha betydelig potensial som utvekslingsdestinasjon. UiB har hatt et vellykket og langsiktig samarbeid med Fudan University, en populær destinasjon blant utreisende studenter. I de senere årene har UiB opplevd at antall søkere per år overstiger antall tilgjengelige friplasser, har derfor satt i gang et arbeid med å øke antall tilgjengelige plasser på Fudan, og i Shanghai generelt, for UiB studenter.

SA forvalter de sentrale bilaterale avtalene om studentutveksling, og koordinerer opptak av UiB-studenter til sommerskolene arrangert av Nordisk senter ved Fudan University. UiB har 2015 -2021 ansvar for sekretariatet for senteret. Et studieadministrativt Kina-nettverk med representanter fra alle fakulteter og sentraladministrasjonen ble opprettet i 2019.

Administrativ kompetanse

UiB har nå flere administrative ressurser med god kompetanse på Kina. Særlig Det juridiske fakultet, Studieavdelingen og Forsknings- og innovasjonsavdelingen har styrket sin administrative ekspertise både gjennom kortere opphold og delegasjonsreiser til Kina. I tillegg ble det prøvd ut en ordning med et 5 måneders administrativt arbeidsopphold ved Fudan-universitetet høsten 2019. Dette har skapt et godt grunnlag for god kunnskapsdeling om forskning- og utdannings samarbeid med Kina på UIB.

Kompetanseutvalgets arbeid

Som støtte til institusjonens arbeid med å realisere målene i handlingsplanen for Kina, har UiB opprettet et Kompetanseutvalg¹ av forskere som har forskningserfaring på samfunn, rettsforhold, økonomi, kultur og natur i Kina, samt administrativt personale som er knyttet til samarbeidet med Kina. Utvalget har et helhetlig blikk på muligheter og utfordringer i den akademiske samhandlingen med Kina, og følger utviklingen nøye, rådgir fagmiljø og ledelse, og bidrar til å styrke kunnskapen om viktige forhold som må ivaretas når man inngår samarbeid med forskningsmiljø i Kina, bl.a. knyttet til deling av data og rettighetsspørsmål samt generell kultur og samfunnsforståelse. Akademisk frihet for forskere er en forutsetning for samarbeid, også i Kina. Kompetanseutvalget har utarbeidet et refleksjonsdokument om samarbeid med kinesiske institusjoner. Dokumentet er vedlagt saken

UiB som kompetanseinstitusjon på Kina

UiB har startet arbeidet med å bli «en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina». Når det gjelder kompetanse på samfunn og kulturforhold i Kina, er dette arbeidet igangsatt gjennom tildeling av, bl.a. en post doc stilling til Det humanistiske fakultet.

Målet omfatter også samarbeid med Bergen Næringsråd. Det juridiske fakultet har et samarbeid med Renmin University School of Law i felt som Chinese business Law og Chinese Commercial Law. Disse emnene kan være aktuelle for advokater og advokatfirma der studenter kan kombinere studier og praksis hos advokatkontor og bedrifter i Beijing og Shanghai. Dette spesialemnet som kan legges opp som et etter- og videreutdanningskurs for næringslivet i Bergen, der Bergen næringsråd, Bergen kommune, NHH og andre interessenter kan være med å gi innspill til innholdet i kurset. Det er behov for fortsatt å videreutvikle og forsterke innsatsen på denne del av handlingsplanen.

Utfordringer fremover

Spørsmålet er stilt hvor realistisk det i fremtiden vil være med mange reiser og høy aktivitet i Kina-samarbeidet, og om hvordan UiB kan opprettholde og utvikle et samarbeid samtidig med at det innføres reiserestriksjoner med begrunnelse i globale klimamål. Reiserestriksjoner under den pågående korona-krisen viser oss utfordringer knyttet til internasjonalisering generelt som vi bør ta høyde for i fremtiden. Innenfor rammene av Handlingsplanen kan det være aktuelt å ta initiativ til å bygge en pilot for å utvikle nye digitale internasjonaliseringsformer med et lavere behov for reising og utvekslingsopphold, men som samtidig sikrer læringsutbytte for studentene og styrker et tettere samarbeid mellom forskere. Alternative utvekslings- og internasjonaliseringsformer i samarbeid med utvalgte kinesiske institusjoner bør utredes som et supplement til de regulære samarbeidsformer. Flere

¹ Følgende deltar i Kompetanseutvalgets møter: Professor Camilla Brautaset, AHKR (Utvalgets leder), Professor Stein Kuhnle, SV (emeritus), Professor Bjørnar Borvik (Juss), Professor Nils Gunnar Kvamstø (MatNat), Kristin Svartveit, FIA, Maria Holme Lidal, Norwegian China Law Centre/JUSS, Hans Egil Offerdal, FIA (Utvalgets sekretær)

institutter kan være aktuelle for en slik pilot, bla. Institutt for fremmedspråk og Institutt for sammenliknende politikk.

Erfaringer som hittil er gjort i samarbeidet med kinesiske institusjoner understreker behovet for sterkere kompetent (språk, kultur, samfunn, erfaring fra samarbeid med kinesiske institusjoner) administrativ koordinering og støtte. Det er videre et behov for å styrke støttefunksjonene knyttet til økt volum og kompleksitet i avtaleverk og rammeverk for samarbeidet, slik at UiB unngår kostbare opphold og forsinkelser i samarbeid og utveksling. UiB bør kartlegge administrative ressurser med sikte på hvilke funksjoner som krever styrking.

Under et felleskapittel i UiBs budsjett for 2020 har Universitetsstyret avsatt midler til tiltak som knytter seg bl.a. til handlingsplaner under UiBs strategi. For tiltak som er under oppstart eller ennå ikke er klare, kan denne fellesavsetningen sikre midler til tiltak som lanseres i løpet av 2020. De nylige utlyste såkornsmidlene for samarbeid med kinesiske institusjoner og midler til professor II, dekkes av denne avsetningen, og vil være relevant ved eventuell igangsetting og finansiering av enkelte av forslagene lansert nedenfor.

Basert på innspill fra fakultet og fagmiljøene på UIB om videre oppfølging av handlingsplanen og styrket samarbeid vil arbeidet i det videre ta hensyn til følgende:

- Tydeligere retningslinjer for rekruttering av kinesiske studenter og det foreslås at Studieavdelingen legger frem til et konkret forslag til UU i løpet av 2020.
- UiB utvikler egne rekrutteringskampanjer særlig rettet mot kinesiske studenter. Dette kan gjøres i samarbeid med Diku, for eksempel under en «Study in Norway»-fane.
- Nye studentutvekslingsavtaler på fakultets- eller instituttnivå inngås etter nøye vurdering av kvaliteten og omfanget av lærestedets engelskspråklige tilbud.
- Gjennomføre et pilotprosjekt med sikte på å utvikle digitale internasjoniseringsformer
- Oppbygging av økt administrativ kompetanse og kapasitet, bl.a. for, kontrakter og kompliserte rammeverk, rettighetsspørsmål og forskningsdata.

Behandling Forskningsutvalget (FU) og Utdanningsutvalget (FU)

Forskningsutvalget (FU)

FU behandlet saken i sitt møte 6 mai. (FU-sak 13/20).

Utvalget synes saken ga god informasjonen om arbeidet med handlingsplanen. Utvalget understreket at forskerne kan stå overfor ulike, men krevende og komplekse utfordringer i møtet med det kinesiske forsknings- og utdanningssystemet. Samfunnsforskere kan oftere møte institusjonelle og overordnede politiske føringer som kan medføre begrensninger i det faglige samarbeidet, enn tilfellet er i medisinske og naturvitenskapelige fag. Det ble videre understreket at å bygge forskningssamarbeid krever langsiktig innsats fra alle involverte parter.

Det ble påpekt behov for utvikling av IT-kompetanse i forbindelse med forskningsdata og digital sårbarhet i samarbeidet med Kina.

Utvalget påpekte videre at samarbeidskompetansen som er opparbeidet ved fakultet og fagmiljø i større grad bør komme hele organisasjonen til gode. Utvalget var opptatt av synliggjøring av ressursbruk, og merket seg at de foreslåtte justeringene i Handlingsplanen var konkretiseringer som er ment å finne sin finansiering innenfor dagens økonomiske ramme

for handlingsplanen. I den grad dette vil medføre konsekvenser for budsjett og prioriteringer må dette behandles i den ordinære budsjettprosessen.

UiBs kompetanseutvalg ble berømmet for dokumentet «Samarbeid med kinesiske institusjoner – kontekst og refleksjoner» som tar opp viktige og nærliggende spørsmål knyttet til akademisk frihet i Kinasamarbeidet. FU tok ellers saken til orientering.

Utdanningsutvalget

UU behandlet saken på møte 5. mai (Sak 18/20). Utdanningsutvalget la vekt på å prioritere de institusjonene som fakultetene allerede har et godt samarbeid med, og satsing på rekruttering av både grads- og utvekslingsstudenter. Digital utveksling er aktuelt, men da som et supplement til fysisk utveksling. Digital utveksling alene kan ikke erstatte en fysisk utveksling, fordi studentene da går glipp av den kulturelle utvekslingen som er en vesentlig del av formålet med utvekslingen. UU mente at det ikke bør ikke legges for mye penger i digital utveksling så lenge det er den fysiske varianten som må være den primære utvekslingsformen.

Universitetsdirektørens kommentarer

Handlingsplanen støtter godt opp om det målrettede arbeidet som drives frem i forskning og utdanning ved UiB. På utdanningssiden er det gjort raske og betydelige framskritt, med et stadig økende antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina. I tillegg er flere nye avtaler med kinesiske universiteter inngått, eller under inngåelse. På forskningssiden får samarbeid med kinesiske universiteter og institutter stadig større plass, og det er bygget opp et faglig samarbeid over tid som har lagt grunnlaget for ytterligere utvikling. Det er identifisert et behov for større muligheter for å søke eksterne midler til samarbeidsprosjekt med kinesiske institusjoner og forskere. Det er behov for at UiB styrker sin faglige realkompetanse på Kina.

Handlingsplanens plan og delmål ligger fast, men kan suppleres med justerte tiltak og aktiviteter. Samarbeidsvolumet har økt, og vil øke fortsatt, og det vil være nødvendig for UiB å ha kompetanse og kapasitet til å rådgi egne forskere. Universitetsdirektøren vil komme tilbake til eventuelle økonomiske konsekvenser i den ordinære budsjettbehandlingen.

07.05.2020/ Bjørn Einar Aas/Kristin Svartveit/Hans Egil Offerdal/Benedicte Løseth (avd.dir)

SAMARBEID MED KINESISKE INSTITUSJONER – KONTEKST OG REFLEKSJONER

UiBs KOMPETANSEUTVALG FOR KINA

UiB og Kina

Utgangspunktet for Universitet i Bergens samarbeid med andre partnere er ønsket om å jobbe med de beste for å bli bedre sammen. Noen av verdens fremste fagmiljøer finnes i dag i Kina. Sterk politisk og finansiell satsing har på relativt kort tid gjort Kina til en global storaktør innen forskning og utdanning. I dag har Kina et av de største FoU-budsjetter i verden, og mellom 2500 og 3000 universiteter.¹ De siste tiårene har høyere utdanning i Kina endret seg fra å rette seg mot de få, til å være et tilbud for de mange. Det blir stadig flere kinesiske studenter – både i Kina og ved universiteter og høyskoler i andre land. Den kinesiske FoU-sektoren kjennetegnes av konkurranse og sterk internasjonal orientering. Kina har også etablert seg som en stadig mer populær destinasjon for utvekslingsstudenter.² Ekspansjonen handler ikke bare om størrelse, men også om kvalitet. Kinesiske fagmiljø bidrar nå til å definere den internasjonale forskningsfronten innen flere fagfelt.³

I motsetning til en rekke andre land, har Norge ikke en nasjonal, koordinert strategi eller plattform for FoU-samarbeid med Kina.⁴ Dette er ikke bare stikk i strid med internasjonale råd fra både sektoren selv og politiske myndigheter, men det hindrer også tiltrengt erfaringsutveksling og elementær koordinering mellom institusjoner og fagmiljøer.⁵

UiB har lange tradisjoner for samarbeid med kinesiske institusjoner innen både forskning og utdanning. Vi har som eneste universitet i Norge en egen handlingsplan for Kina. Det er nedsett et eget utvalg som skal følge opp handlingsplanen, sikre erfaringsutveksling internt ved institusjonen og gi strategiske innspill til ledelsen. UiBs prioriteringer er en erkjennelse av at solid institusjonell kunnskap om Kina, den kinesiske utdanningssektoren og bredere samfunnsforhold er premisser for vellykkede samarbeid med kinesiske partnere. Dette er også bakgrunnen for at det nå fremmes et dokument med kontekst og refleksjoner om dette samarbeidet.

Hvorfor et slikt dokument?

Kompetanseutvalget ved UiB har tatt initiativ til å utarbeide et dokument med kontekst og refleksjoner rundt akademisk samarbeid med kinesiske partnere. Det er flere grunner til at vi mener at et slikt dokument er ønskelig. Vårt premiss er at *alt* forpliktende samarbeid UiB inngår bør bygge på informerte valg. Det gjelder også FoU-samarbeid med Kina.

1 For ekspansjonen av kinesiske universiteter, se for eksempel Andreas Schleicher, direktør for høyere utdanning i OECD, «China opens a new university every week», BBC, 16. mars 2016, <https://www.bbc.com/news/business-35776555> (lest august 2019)

2 Spriggs, Stephen (2018), "University life in: China", 2. juli 2018, *The Times Higher Education*, <https://www.timeshighereducation.com/student/advice/university-life-china> (lest august 2019). De fleste av de utenlandske studentene i Kina kommer fra andre asiatiske land. Se blant andre professor emeritus Philip G. Altbach (2019), «The coming 'China crisis' in global higher education», 6. april 2019, *University World News*, <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20190403104242366> (lest august 2019)

3 I 2016 var Kina det landet som kunne vise til nest-flest publikasjoner i internasjonale tidsskrift (forskere ved amerikanske universiteter hadde flest). Se Bekkers, Frank, Oosterveld, Willem og Paul Verhagen (2019), *Checklist for Collaboration with Chinese Universities and Other Research Institutions*, *The Hague Centre for Strategic Studies*, <https://hcss.nl/report/checklist-collaboration-chinese-universities-and-other-research-institutions> : 3.

4 Dette står blant annet i sterk kontrast til Danmark og Sverige, se for eksempel Regjeringskansliet, Næringsdepartementet (2018), Sverige og Kina – sterkt samverkan for en hållbar fremtid! Ett kunnskap-sunderlag om innovation, forskning och högre utbildning, <https://www.regeringen.se/4aac8b/contentassets/5f0e9147360c4940a8cac5139fa949b3/sverige-och-kina-sterkt-samverkan-rapport.pdf> (lest januar 2019), Regjeringskansliet, Utrikesdepartementet, «Arbetet i frågor som rör Kina», <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2019/10/regerings-skrivelse-20192018/> (lest oktober 2019) og Utdannings- og forskningsministeriet (det danske kunnskapsdepartementet) (2008), *Strategi – vidensamarbejde mellem Danmark og Kina*, <https://ufm.dk/publikationer/2008/2008/strategi-vidensamarbejde-danmark-kina-sammenfatning.pdf>

5 For betydningen av informasjonsutveksling mellom institusjoner, se blant andre Australian Government, Ministry of Education, University Foreign Interference Task Force (2019), *Guidelines to Counter Foreign Interference in the Australian University Sector*, <https://docs.education.gov.au/node/53172>; 22–23.

Kina vil være en betydelig aktør i den globale kunnskapssektoren i det 21. århundre. Samtidig som potensialet og mulige gevinster synes stort, representerer akademisk samarbeid med kinesiske partnere særlige utfordringer som skiller seg fra mange – men ikke alle – andre land. Den politiske styringen av en rekke institusjoner i Kina, inkludert universitetene, har både blitt sterkere og mer samordnet de siste årene.⁶ Det inkluderer også større kontroll av den akademiske virksomheten som foregår på campus.⁷ Både i media og fra politisk hold blir det også rapportert om det som oppleves som forsøk på kinesisk «soft power» påvirkning ved universiteter i flere land.⁸ For enkelte institusjoner og fagmiljø, har dette ført til at eksisterende og/eller planlagte samarbeid har blitt kansellert.⁹

Denne diskusjonen kan ikke frikobles fra den spente globale, politiske konteksten den foregår i. Gitt det komplekse geopolitiske bildet, fremstår internasjonalt akademisk samarbeid som kanskje viktigere enn noen gang. Aktører innen forskning og høyere utdanning har potensiale til å kunne bygge broer på tvers av politiske, kulturelle og institusjonelle grenser. Ledende eksperter har argumentert for at økt global polarisering ikke bare gjør det ekstra viktig å opprettholde, men også å utvide internasjonalt akademisk partnerskap i årene fremover¹⁰

Internasjonalt samarbeid stiller store krav til institusjonene. For en institusjon som selv er kunnskapsleverandør til samfunnet, er forventningene til kunnskapsbasert ledelse ekstra stor.

Dette dokumentet har flere formål. For det første, vil det kunne bidra til ytterligere bevisstgjøring og refleksjon rundt UiBs samarbeid med kinesiske institusjoner. Forskning og utdanning er aldri nøytrale størrelser og fungerer – uansett fagfelt – i en samfunnsmessig kontekst. Vi mener at en bevisstgjøring rundt dette er viktig utfra hensyn til risikovurderinger (som for eksempel teknologi, persondata etc.) i ordets bredeste forstand. Fortløpende risikovurderinger er et ledelsesansvar både på institusjonelt og nasjonalt nivå. Slike vurderinger bør gjøres utfra hensyn til både studenter og ansatte, og med referanse til faglig kvalitet og institusjonell integritet.¹¹ Innenfor dagens kontekst, representerer det å finne en fornuftig balanse mellom paranoia og naivitet kanskje den aller største utfordringen for akademiske institusjoner som ønsker å samarbeide med partnere i Kina. Vi mener at kombinasjonen av solid kunnskap og grundig refleksjon er nøkkelen her, noe som også er forsøkt gjenspeilet i teksten. Selv om UiB har lang og i all hovedsak positive erfaringer med samarbeid med kinesiske partnere, er det likevel viktig å være bevisst på at den kinesiske utdanningssektoren er sentralstyrt og et strategisk viktig virkemiddel for myndighetene til å oppnå en rekke målsetninger også

6 Dette er en utvikling som kan spores tilbake i tid. Det såkalte «Dokument 9» som våren 2013, kan sees som et vendepunkt i retning sterkere kontroll av både form og innhold – inkludert ideologi. Se gjerne «Document 9: A ChinaFile Translation: How Much Is a Hardline Party Directive Shaping China's Current Political Climate?», *ChinaFile*, 8. november 2013, <http://www.chinafile.com/document-9-chinafile-translation> (lest august 2019)

7 Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom rapportering av stadig flere saker som har rammet både enkeltforskere og studenter. Se for eksempel Ruth, Jennifer og Yu Xiao (2019), «Academic Freedom and China», *Academe*, Vol 105:4, <https://www.aaup.org/article/academic-freedom-and-china#.XeijkXZM11> (lest desember 2019)

8 Se blant andre Charles Edel, Vicky Xiuzhong Xu, Bilahari Kausikan, Bethany Allen-Ebrahimian, Anna Hayes, Thorsten Benner, Sophie Richardson, Larry Diamond og Joanna Chiu (2019), «How Should Universities Respond to China's Growing Presence on Their Campuses? A ChinaFile Conversation», *ChinaFile* 4. November 2019, www.chinafile.com/conversation/how-should-universities-respond-chinas-growing-presence-their-campuses, House of Commons, Foreign Affairs Committee (2019), A cautious embrace: defending democracy in an age of autocracies, <https://publications.parliament.uk/pa/cm201920/cmselect/cmfa/109/10902.htm> særlig 5–8, Mercator Institute for Chinese Studies, *China Update*, 16/2019, «European universities contend with Chinese meddling», <https://www.merics.org/en/newsletter/china-update-162019#china-and-the-world>, Joske, Alex (2018), «Picking flowers, making honey. The Chinese military's collaboration with foreign universities», *Australian Strategic Policy Institute*, https://s3-ap-southeast-2.amazonaws.com/ad-aspi/2018-10/Picking%20flowers%20making%20honey_0.pdf?H5sGNhWqMgTG_2FzYzTQwDw60yNfH.u

9 *Financial Times* 27. oktober 2019, «London School of Economics Academics Outraged by proposed China Programme», <https://www.ft.com/content/2dd5ed50-f538-11e9-a79c-bc9ace3b654>, *The Telegraph* 14. november, «Prague university closes Chinese Centre after staff failed to disclose payments from Chinese embassy», <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/11/14/prague-university-closes-chinese-centre-staff-failed-disclose/>

10 Se blant andre professor Simon Marginson, direktør ved ESRC/OFSRE Centre for Global Higher Education, Oxford University, «How should universities respond to the New Cold War?», *University World News* 16. november 2019, <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20191112103413758> (lest november 2019)

11 Se for eksempel Australian Government, Ministry of Education, University Foreign Interference Task Force (2019), *Guidelines to Counter Foreign Interference in the Australian University Sector*, <https://docs.education.gov.au/node/53172> (lest november 2019), The Dutch Ministry of Foreign Affairs (2019), *Netherlands and China: A New Balance*, <https://www.government.nl/documents/policy-notes/2019/05/15/china-strategy-the-netherlands--china-a-new-balance>

av politisk og ideologisk karakter. Internasjonalt samarbeid i all forstand, også partnerskap med institusjoner i Kina, skal aldri gå på bekostning av UiBs kjerneverdier, inkludert faglig integritet, akademisk og kunstnerisk frihet. Samtidig er det heller ikke holdbart dersom kinesiske forskere og studenter blir systematisk mistenkeliggjort på grunn av sin opprinnelse, og at dette fører til at viktig kunnskapsutveksling stopper opp.

For det andre vil eksistensen av et slikt dokument være i samsvar internasjonale råd. Det blir utarbeidet stadig flere rapporter om forskningssamarbeid med Kina, særlig de siste to årene. Vi har merket oss samtidigheten i når disse rapportene har blitt utarbeidet, og ikke minst samstemtheten i virkelighetsbeskrivelsen og de tydelige rådene som blir gitt.¹² Rapportene er utarbeidet i en rekke land, og av en bred vifte av instanser som departementer, tenketanker og sektoren selv. Samtlige rapporter understreker at en bevisst strategi og koordinerte tiltak er nødvendige forutsetninger for å kunne inngå fruktbare samarbeid med kinesiske utdanningsaktører. Internasjonale rapporter understreker også behovet for å skille mellom akademisk samarbeid og annet samarbeid med Kina, ettersom utdanningssektoren har noen spesielle utfordringer – særlig i forhold til akademisk og kunstnerisk frihet.¹³

For det tredje er dette en konkret oppfølging av UiBs handlingsplan for Kina, og komplementerer UiBs øvrige arbeid med FoU-institusjoner i Kina. Handlingsplanen identifiserte fire innsatsområder og målsetninger; i) UiB skal være ledende i Norge på forskningssamarbeid med Kina, ii) UiB skal ha et ledende utdannings- og utvekslingstilbud med Kina, iii) UiB skal være en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina og iv) UiB skal bidra til kunnskapsbasert samfunnsutvikling, god formidling og dialog om Kina.¹⁴ Det kan presiseres at handlingsplanen også inkluderer Hongkong.

For at UiB skal kunne nå institusjonens mål, forutsetter det at vi vet hva vi gjør, hvorfor og hvordan vi skal jobbe sammen med aktører i Kina. Suksess er betinget av langsiktige horisonter – også i form av økonomiske satsinger. Angående *hva* vi gjør, er UiB i gang med ytterligere samordning av egen aktivitet i Kina, og vil blant annet publisere en egen nettressurs med institusjonenes egne studenter og forskere som primære målgrupper. Når det gjelder *hvorfor* vi skal samarbeide med partnere i Kina, bør nedenfra-og-opp prinsippet være styrende. Faglige interesser og ønsket om faglige gevinster skal alltid ligge til grunn. UiBs ledelse er også tydelige på at deres rolle er å legge til rette for samarbeid som er av interesse for forskere og fagmiljøer ved UiB. Kompetanseutvalget mener det kan være grunn til å stille spørsmål om ikke UiB også med fordel kunne ha utarbeidet en overordnet samarbeidsstrategi i forhold til kinesiske partnere. Samtidig trenger både enkeltindivider, fagmiljøer og UiB som organisasjon noen koordinater for *hvordan* slike samarbeid skal gjennomføres i praksis.

12 I tillegg til tidligere refererte rapporter, se særlig d'Hooghe, Ingrid, Montulet, Annemarie, de Wolff, Marijn og Frank N. Pieke, (2018), *Assessing Europe-China Collaboration in Higher Education and Research*, Leiden Asia Centre, <https://leidenasiacentre.nl/wp-content/uploads/2018/11/LeidenAsiaCentre-Report-Assessing-Europe-China-Collaboration-in-Higher-Education-and-Research.pdf>. Bundesministerium für Bildung und Forschung (2015), *China Strategy 2015–2020. Strategic Framework for Cooperation with China in Research, Science and Education*, www.bmbf.de/upload_filestore/pub/China_Strategy_Longversion.pdf. Human Rights Watch (2019), *Resisting Chinese Government Efforts to Undermine Academic Freedom Abroad. A Code of Conduct for Colleges, Universities, and Academic Institutions Worldwide*, https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/190321_china_academic_freedom_coc.pdf. Shih, T., Gaunt, A. & Östlund, S. (2020). *Responsible internationalisation: Guidelines for reflection on international academic collaboration*. Stockholm: STINT, https://www.stint.se/wp-content/uploads/2020/01/STINT_rapport_Responsable_internationalisation.pdf

13 Se for eksempel Fitzgerald, John (2017), "Academic Freedom and the Contemporary University. Lessons from China", *Humanities in Australia*, No 8: 8–22, <https://www.humanities.org.au/wp-content/uploads/2017/10/AAH-Hums-Aust-08-2017-entire-issue.pdf> og The Scholars at Risk Academic Freedom Monitoring Project (2019), *Obstacles to Excellence, Academic Freedom & China's Quest for World-Class Universities*, https://www.scholarsatrisk.org/wp-content/uploads/2019/09/Scholars-at-Risk-Obstacles-to-Excellence_EN.pdf

14 Se UiBs handlingsplan for Kina (2018–2022), <https://www.uib.no/ledelsen/118278/handlingsplan-uib-og-kina>

Formålet med denne teksten er å bidra til økt bevisstgjøring og større intern samhandling. Dokumentet er rådgivende og skal ikke oppfattes som en samling instruksjoner. Det inneholder en rekke spørsmål vi håper forskere og fagmiljø vil stille seg i forkant av inngåelsen av samarbeid. Hensikten er å bidra til å kvalitetssikre avtaler og skape fruktbare samarbeid. Utvalget har også laget en liste med forslag til praktiske tiltak og hensyn under selve gjennomføringen av samarbeidet. Innholdet i dokumentet er sterkt inspirert av internasjonale rapporter, spesielt anbefalingene i rapportene utarbeidet av Bekkers, Oosterveld og Verhagen (2019) og det australske kunnskaps- og utdanningsdepartementet (2019).¹⁵

Selv om teksten først og fremst er utformet med tanke på samarbeid med kinesiske partnere, vil utvalget understreke at den inneholder spørsmål av generell interesse for ethvert samarbeid UiB inngår med internasjonale aktører.

Kjenn din samarbeidspartner

I. Hva er formålet med samarbeidet?

Hva ønsker du å få ut av samarbeidet? Har dere samme formål, eller ser du mulige interessekonflikter?

II. Hvor godt kjenner du samarbeidspartneren?

Hvilke kriterier er lagt til grunn for valg av samarbeidspartner, og hvor godt kjenner dere hverandres historie og bakgrunn? Har informasjonen som blir etterspurt, særlig på personnivå, relevans for det faglige samarbeidet?

III. Hvor godt kjenner dere hverandres respektive sektorer og bredere samfunnsforhold?

God kunnskap om den bredere samfunnskonteksten er en forutsetning for internasjonal kunnskapsutveksling, inkludert studentutveksling. Har alle som blir involverte fra UiBs side – spesielt utreisende og innreisende studenter – tilgang til relevant informasjon?

IV. Hvordan er samarbeidet finansiert?

Hvordan er samarbeidet finansiert? Legger finansieringen føring på faglig innretning og/eller rettigheter til resultater?

V. Hvordan er samarbeidet organisert?

Hvordan er samarbeidet organisert? Ligger det formelle avtaler til grunn? Hvilken jurisdiksjon gjelder i så tilfelle for disse avtalene?

VI. Hvem vil ha tilgang til forskningsresultater?

Hvem har tilgang til forskningsresultatene på kort og lang sikt? Hvor og hvordan blir eventuelle data lagret? Påvirker finansiering og organiseringen av samarbeidet tilgangen til forskningsresultatene? Hvordan kan en eventuelt sikre partene lik tilgang til data og resultater?

¹⁵ Bekkers, Frank, Oosterveld, Willem og Paul Verhagen (2019), *Checklist for Collaboration with Chinese Universities and Other Research Institutions*, The Hague Centre for Strategic Studies, <https://hcss.nl/report/checklist-collaboration-chinese-universities-and-other-research-institutions> og Australian Government, Ministry of Education, University Foreign Interference Task Force (2019), *Guidelines to Counter Foreign Interference in the Australian University Sector*, <https://docs.education.gov.au/node/53172>

VII. Hvilken interesse kan eksterne parter ha av samarbeidet og resultatene av dette?

Kan eksterne parter ha kommersielle/politisk/militær interesse av samarbeidet og/eller resultatene fra dette?

VIII. Vil det være frie fortolkningsrammer og uttrykksformer?

Vil det være akademisk og kunstnerisk frihet for alle parter som er involvert i samarbeidet? Kan det tenkes at samarbeidet fører til at involverte på norsk og/eller kinesisk side blir satt under press?

IX. Er samarbeidet i overensstemmelse med normene etablert av de nasjonale forskningsetiske komiteene (NESH)?

Er samarbeidet i overensstemmelse med både de generelle forskningsetiske retningslinjene utarbeidet av NESH, samt fagspesifikke retningslinjer?

Noen nyere internasjonale rapporter om akademisk samarbeid med Kina

Australian Government, Ministry of Education, University Foreign Interference Task Force (2019), *Guidelines to Counter Foreign Interference in the Australian University Sector*, <https://docs.education.gov.au/node/53172>

Bekkers, Frank, Oosterveld, Willem og Paul Verhagen (2019), *Checklist for Collaboration with Chinese Universities and Other Research Institutions*, The Hague Centre for Strategic Studies, hcss.nl/report/checklist-collaboration-chinese-universities-and-other-research-institutions

Bundesamt für Verfassungsschutz (i.e. den tyske innlandske etterretningstjenesten) (2018), "Brief Summary of the 2018 Report on the Protection of the Constitution: Facts and Trends", <https://www.verfassungsschutz.de/en/index-en.html>

Bundesministerium für Bildung und Forschung (2015), *China Strategy 2015–2020. Strategic Framework for Cooperation with China in Research, Science and Education*, www.bmbf.de/upload_filestore/pub/China_Strategy_Longversion.pdf

d'Hooghe, Ingrid, Montulet, Annemarie, de Wolff, Marijn og Frank N. Pieke, (2018), *Assessing Europe-China Collaboration in Higher Education and Research*, Leiden Asia Centre, leidenasiacentre.nl/wp-content/uploads/2018/11/LeidenAsiaCentre-Report-Assessing-Europe-China-Collaboration-in-Higher-Education-and-Research.pdf

Fitzgerald, John (2017), "Academic Freedom and the Contemporary University. Lessons from China", *Humanities in Australia*, No 8: 8–22, <https://www.humanities.org.au/wp-content/uploads/2017/10/AAH-Hums-Aust-08-2017-entire-issue.pdf>

House of Commons Foreign Affairs Committee (2019): *A cautious embrace: defending democracy in an age of autocracies*, <https://publications.parliament.uk/pa/cm201920/cmselect/cmfaaff/109/10902.htm>

Human Rights Watch (2019), *Resisting Chinese Government Efforts to Undermine Academic Freedom Abroad. A Code of Conduct for Colleges, Universities, and Academic Institutions Worldwide*, www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/190321_china_academic_freedom_coc.pdf

Joske, Alex (2018), "Picking flowers, making honey. The Chinese military's collaboration with foreign universities", *Australian Strategic Policy Institute*, s3-ap-southeast-2.amazonaws.com/ad-aspi/2018-10/Picking%20flowers%2C%20making%20honey_0.pdf?H5sGNaWXqMgTG_2F2yZTQwDw6OyNfH.u

Regeringskansliet, Näringsdepartementet (2018), *Sverige och Kina – stärkt samverkan för en hållbar framtid! Ett kunnskapsunderlag om innovation, forskning och högre utbildning*, www.regeringen.se/4aac8b/contentassets/5f0e9147360c4940a8cac5139fa949b3/sverige-och-kina-starkt-samverkan-rapport.pdf

Regeringskansliet, Utrikesdepartementet (2019), *Arbetet i frågor som rör Kina*, www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2019/10/regeringens-skrivelse-20192018/

The Dutch Ministry of Foreign Affairs (2019), *Netherlands and China: A New Balance*, www.government.nl/documents/policy-notes/2019/05/15/china-strategy-the-netherlands-china-a-new-balance

The European Commission (2019), *EU and China: A Strategic Outlook*, <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>

The Hoover Institution (2018), *Chinese Influence & American Interests. Promoting constructive vigilance*, Report of the Working Group on Chinese influence Activities in the United States, revised edition, www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/chineseinfluence-americaninterests_fullreport_web.pdf

The Scholars at Risk Academic Freedom Monitoring Project (2019), *Obstacles to Excellence, Academic Freedom & China's Quest for World-Class Universities*, www.scholarsatrisk.org/wp-content/uploads/2019/09/Scholars-at-Risk-Obstacles-to-Excellence_EN.pdf

Shih, T., Gaunt, A. & Östlund, S. (2020), Responsible internationalisation: Guidelines for reflection on international academic collaboration, www.stint.se/wp-content/uploads/2020/02/STINT_Responsible_Internationalisation.pdf

Utdannings- og forskningsministeriet (2008), *Strategi – vidensamarbejde mellem Danmark og Kina*, <https://ufm.dk/publikationer/2008/filer-2008/strategi-vidensamarbejde-danmark-kina-sammenfatning.pdf>

uib.no